

השיעור הגדול בעולם

כיתות ה' – ו'

שנת הלימודים תשפ"ג

כ"ו חשוון תשפ"ג, 20.11.22 –

י"א כסליו תשפ"ג, 10.12.22

מהלך הפעילות

הסבר קצר לתלמידים על היעדים והפעילות

היעדים הבינלאומיים הם סדרה של 17 יעדים שהאוו"ם החליט שחשוב כי כל בני האדם יעבדו ויפעלו להשיג אותם יחד עד שנת 2030.

כל פעילות להשגת היעדים האלה תביא למימוש של שלושה נושאים נהדרים וחשובים עבור כל בני האדם, עבור כולנו – נוכל לנסות לסיים מצבים בהם אנשים חיים במחסור ובמצוקה, נוכל להפחית חוסר שוויון בין בני אדם, נוכל להגן על כדור הארץ. אם נצליח לפעול למען שלושת הדברים האלה ניתן יהיה לקבל עולם טוב יותר עבור כל בני האדם – צעירים ומבוגרים.

השגת היעדים תסייע גם במימוש הזכויות של ילדים ובני נוער. כל אחד מהיעדים עוסק באחת או במספר זכויות כפי שהן מופיעות באמנה הבינלאומית של האו"ם לזכויות ילדים ונוער הכוללת זכויות ייחודיות העוסקות בצרכים הייחודיים שלהם. השגת היעדים תאפשר לממש את הזכויות הללו, וליצור עולם טוב יותר עבור ילדים ונוער היום ובעתיד.

השיעור שבו אתם משתתפים נקרא השיעור הגדול בעולם. הוא מתקיים במדינות רבות בעולם ומשתתפים בו ילדים ובני נוער. כל אחד ואחת מכם המשתתפים בשיעור תורמים באופן ישיר להשגת היעדים הבינלאומיים. כל פעולה שתציעו ותעשו תשפיע על צעירים ומבוגרים במקום כלשהו.

השנה יעסוק השיעור ביעד 10 – הפחתת אי שוויון. באמנה הבינלאומית לזכויות הילד/ה נכתב בסעיף 2 – "המדינות החברות מבטיחות לשמור על זכויות הילדים שבתחומה, ללא הפליה וללא קשר לגזע, צבע עור, מין, שפה, דת, השקפה פוליטית, מוצא לאומי, אתני או חברתי, רכוש, נכות, לידה או כל סיבה אחרת הקשורה לילד ולהוריו." תוצרי השיעור שלכם יסייעו במימוש סעיף זה וסעיפים נוספים באמנה לזכויות הילד, ויעזרו במניעה של הפליה כלפי ילדים ובני נוער בגלל שהם שונים.

"ילדה אחת, מורה אחת, עט אחד וספר אחד

יכולים לשנות את העולם"

מלאה יוספזאי

שיעור 1 – כולם שונים – כולם שווים

1. מקרינים את הסרטון הנמצא בקישור הבא:

<https://www.youtube.com/watch?v=l6jQBDx56nE>

סרטון אנימציה קצר המציג דמות אשר מנסה ללא הצלחה להשתלב בקבוצה שבה לכולם יש את אותו צבע עור, צבע השונה משלו. ההשתלבות בקבוצה מתאפשרת רק לאחר שפייה נרתמת לעזרתו וצובעת את גופו בצבע הזהה לגופם. אך מה קורה כאשר מתחיל לרדת גשם? הסרטון מדגים הפליה על רקע שונות פיזית.

כלי לניתוח טקסט חזותי – הפרח של הלגה:

<http://cms.education.gov.il/EducationCMS/Units/Zchuyot/LomdimZchuyot/Hafalot/HaperachShelHelga.htm>

2. דיון עם התלמידים:

- מציינים בפני התלמידים את הכלי לניתוח חזותי, ומנחים אותם להתמקד בהיבטים שונים בסרטון על פי הפירוט.
- כיצד לדעתכם הרגישה הדמות בתחילת הסרט?
- מדוע חברי הקבוצה לא קיבלו את הדמות בצבע השונה? מה יכולות להיות הסיבות לדחייה הזו?
- כיצד הרגישה הדמות לאחר שהפייה צבעה אותה?
- כיצד היא הרגישה בסוף הסרט?
- מה אתם חושבים על התנהגות חברי הקבוצה בחלק הראשון של הסרט?
- מה היו תגובותיהם של חברי הקבוצה בסוף הסרטון, לאחר שהצבעים הורדו?
- מה יעשו חברי הקבוצה לאחר שגילו שכל אחד הוא בעל צבע שונה?

שיעור 2 – טיפה שונה

1. המורה תציג בפני התלמידים הסבר קצר למושגים "אפליה" ו"שוויון".

מהי אפליה?

אפליה היא מונח סוציולוגי המציין הבדלה בין קבוצות חברתיות שונות, קטגוריות חברתיות או פרטים שונים, הבדלה המעניקה לקבוצה, קטגוריה או פרט מסוימים יתרונות או חסרונות יחסיים בהתייחסות אליהם, מבלי שתהיה הצדקה עניינית לכך. אפליה עשויה להיות על בסיסים שונים (כגון מין, גזע, לאום ועוד) וליתרונות או לחסרונות הנובעים ממנה עשויים להיות ביטויים שונים (כלכליים, פוליטיים וכו').

סעיף 5 בחוק זכויות התלמיד: "רשות חינוך מקומית, מוסד חינוך או אדם הפועל מטעמם, לא יפלו תלמיד מטעמים עדתיים, מטעמים של ארץ מוצא, מטעמים של רקע חברתי-כלכלי, מטעמים של נטייה מינית או זהות מגדרית, או מטעמים של השקפה פוליטית, בין של הילד ובין של הוריו..."

מהי הזכות לשוויון?

מתוך הויקיפדיה: כל בני האדם שווים זה לזה ואין להפלות בין בני אדם- מתן יחס שווה לכל בני האדם – מבלי להפלות ביניהם. הזכות לשוויון מבוססת על כך שכל בני האדם שווים זה לזה, כלומר: אין אנשים שהם שווים יותר מאחרים. זכות זאת היא זכות בסיסית בחברה דמוקרטית.

סעיף 2 באמנה הבינלאומית לזכויות הילד המתייחס לזכות לשוויון ואי הפליה של ילדים - "המדינות החברות ינקטו בכל האמצעים המתאימים להבטיח כי הילד מוגן מפני כל צורה של הפליה או ענישה על יסוד מעמד, פעילויותיהם, השקפותיהם, או אמונותיהם של הורי הילד, אפטרופסיו החוקיים, או בני משפחתו".

2. המורה תקרין לילדים את הסרט "טיפה שונה". הסרט הופק על ידי תלמידי תיכון

אוסטרובסקי ברעננה כחלק מפסטיבל סרטי נוער "הרצל הזהב".

<https://www.youtube.com/watch?v=Egindl0VjNo&t=15s>

3. לאחר הקרנת הסרט יתקיים דיון :

- כיצד לדעתכם המושגים שהצגנו בתחילת השיעור באים לידי ביטוי בסרט?
חשוב שהתלמידים ימחישו את המושגים באמצעות דוגמאות מתוך הסרט.
- למה הסרט נקרא לדעתכם "טיפה שונה"?
- איך אתם מסבירים את התנהגות הילדה ולריה בתחילת הסרט?
- מה הניע אותה להחליט להחליף את שמה לשם בעל אופי אמריקאי?
- הסבירו את התנהגות התלמידים האחרים בכיתה?
- האם ראיתם התנהגויות דומות של צעירים או מבוגרים בסביבתכם כלפי מישהו שונה – עולה, בעל צבע עור שונה, בעל מוגבלות? שתפו בדוגמה או סיפור, והרחיבו בנוגע לאופן שבו האחרים בסביבתם התנהגו כלפיהם.

**"אין לך שני אילנות שווים, שני עלים שווים, ועל אחת
כמה וכמה בני אדם שווים זה לזה"**

י.ל.פרץ

שיעור 3 – הזכות שלנו היא האחריות שלנו

1. רושמים על הלוח אפיונים המצביעים על שוני שיכולים לגרום לאי שוויון בין אנשים

בסביבה הקרובה שלנו :

- גובה
- משקל
- צבע עור
- מבטא
- מספר נעליים
- צבע שיער
- אורך שיער
- לבוש
- צבע עיניים
- מין
- גיל

2. מבקשים מהתלמידים לציין מה מתוך הרשימה יכול לגרום לאי שוויון בין ילדים בבית הספר/כיתה/שכונה וכדומה.

3. מציגים בפני התלמידים את סעיף 2 באמנה הבינלאומית לזכויות הילד המתאימה לזכות לשוויון ואי הפליה של ילדים - "המדינות החברות ינקטו בכל האמצעים המתאימים להבטיח כי הילד מוגן מפני כל צורה של הפליה או ענישה על יסוד מעמדם, פעילויותיהם, השקפותיהם, או אמונותיהם של הורי הילד, אפוטרופסיו החוקיים, או בני משפחתו". דנים עם התלמידים במשמעות סעיף זה –

- למה לילדים יש זכויות מיוחדות?
- למה הכניסו לאמנה לזכויות הילד את הזכות לאי הפליה?
- מהי האחריות האישית של כל אחד מאיתנו וממכם ומהי האחריות המשותפת של כולנו לוודא שהזכות לאי הפליה תמומש? ניתן להיעזר בסיפורים ובדוגמאות מהדיון הקודם, ולברר מהי האחריות הנגזרת מכל אחד מהמעורבים על מנת למנוע יחס מפלה ופוגעני כלפי מי ששונה מאיתנו.

משרד החינוך
 המינהל הפדגוגי
 הפיקוח ליישום חוק זכויות התלמיד

האמנה בדבר זכויות הילד/ה :

האמנה הבינלאומית לזכויות הילד בחלוקה לנושאים

כרזות אמנת האו"ם לזכויות ילדים בשפה יידישית - מיתאק האמם המתחדה לחقوق הילד חול הלגה

المائنة لأطفال

שיעור 4 – שוויון מגדרי – תרגיל עמדות

תרגיל עמדות. כמה אפשרויות:

1. צעדים בכיתה.
2. מבקשים מהמשתתפים לעמוד בשני קצוות של הכיתה. מניחים על הרצפה שלטי מסכים לא מסכים. מסכים בצד ימין לא מסכים בצד שמאל של הכיתה - כך נוכל לראות באופן בולט מי באיזו עמדה. אפשר לעשות פאוזת כמו בדג מלוח ולגעת רק בילד אחד שצריך לדבר. להסביר למה הוא עומד איפה שהוא עומד. לאפשר להם לשנות את דעתם ולזוז. רק מי שנוגעים לו בגב יכול להסביר.

  - בבתי הספר יש שוויון בין בנים לבנות (חצר כדורגל רק של בנים?)
  - בצבא לא צריך להיות הבדל בין בנים לבנות (אליס מילר, פתיחת תפקיד הדרכה לבן בצבא)
  - גברים ונשים צריכים להרוויח אותו הדבר במקומות עבודה שונים
  - צריך לחייב מדינות לאפשר לבנות ללמוד בבתי ספר (יש מדינות עולם שלישי שבהן בנות מפסיקות ללמוד בגיל 10/12)
  - בכל גן ילדים חייב להיות גן וגננת – רק כך נוכל לחנך לשוויון בן בנים לבנות
  - אמא לתינוקות תאומים אמרה לנו כי מאוד נוח לה שצבע כחול זה לבנים וצבע ורוד לבנות
  - במוסדות ציבור צריך לחייב להקים יותר חדרי שירותים לבנות מאשר לבנים (קיים בהנחיות)
  - בנים יותר טובים מבנות במשחקי כדור
  - בנות צריכות עזרה בדברים מסוימים יותר מבנים
  - צריך לאפשר לבנות ובנים להשתתף באותן נבחרות ספורט ולא לעשות הפרדה
  - לנשים ולגברים יש זכות הצבעה בכל מקום בעולם

  1. מציגים סרטון על עמדות ילדים – עולם קוטן עם דוריה למפל, ערוץ 11, –הבדלים בין בנים לבנות-
  2. מבקשים מהמשתתפים לרשום על דף במהלך הצפייה:
מה אומרים/חושבים על בנים ---- מה אומרים/חושבים על בנות

<https://www.youtube.com/watch?v=0K32YWuwsYw>

דיון: מה כתבנו? עם מה אנחנו מסכימים? למה זה חשוב לדעת מה ילדים בגיל הזה חושבים על הנושאים הללו?

שיעור 5 – על הזכות לשוויון וסובלנות

כללי:

המושג סובלנות מתייחס ליכולת לכבד אנשים גם אם דרכם ומחשבתם שונה משלך. סובלנות נשמעת כקלה יחסית ליישום אבל כשאנו רגילים לדברים ועמדות מסוימות, קשה לנו לקבל שאנשים אחרים חושבים אחרת ומתנהגים אחרת. במערך שיעור זה ננסה לעמוד על חשיבותה של הסובלנות, נבדוק היכן בחיי היומיום אנו נתקלים באתגרים לסובלנות שלנו וכיצד ניתן ללמוד לגלות סובלנות לדעות ומעשי האחר תוך מימוש הזכות לשוויון.

מטרות:

1. התלמידים יבינו את משמעות המושג סובלנות.
2. התלמידים יבינו את המקורות לחוסר סובלנות
3. התלמידים יחשבו על ביטויי חוסר הסובלנות בחיי היומיום.
4. התלמידים יציעו דרכים לעודד סבלנות בתוך הכיתה או בבית.

מהלך השיעור:

פתיחה:

צפייה בסרטון המציג את מרטין לותר קינג ורוז פארקס – מובילי המאבק לזכויות השחורים בארה"ב בשנות השישים.
אורך הסרטון 3:38 דקות.

https://www.youtube.com/watch?v=eDMvpQ_e4CQ

דיון במליאה בעקבות הסרט:

איזה מצב מתואר בסרטון?
איך לדעתכם הרגישה רוז כשהתבקשה לקום באוטובוס לאדם לבן?
איך אתם הייתם מרגישים?
איך לדעתכם הרגיש האדם הלבן כשאדם שחור פינה לו מקום באוטובוס?
איך מגיעים למצב שבו אוכלוסיה בעלת מאפיינים מסוימים מופלית בצורה חריפה כ"כ - ההפרדה הגזעית שהייתה בארה"ב? – מה הגורם?
האם נתקלתם בארץ בתופעות דומות? (אישית או ששמענו ממישהו)?
באילו תחומים או מקומות נפגשנו בתופעה זו? (בפוליטיקה, בחיי היומיום – בקניון בגן השעשועים, בכיתה)?

את הדיון על הסרט כדאי לסכם בנקודות הבאות:

- א. כאשר אנו נמצאים בחברת אנשים הדומים לנו, ומסכימים לדעותינו, אין לנו בעיה לכבד ולהקשיב להם.
כשאנשים חושבים אחרת מאיתנו, אנחנו תופשים את עמדתם כטעות. מתוך יחס זה אנו מרגישים כאילו הם מנסים להרע לנו. יחס זה יכול להגיע עד כדי אלימות.
- ב. אנו מתמקדים במושג **סובלנות** שמשמעו קבלת האחר כאשר הוא חושב ומתנהג בשונה מאיתנו
- ג. אנו חוששים שאם אנו נדרשים להבין את האחר, נהיה חייבים להסכים איתו. אבל אפשר להבין ולכבד בלי להסכים.
- ד. אנשים הנפגעים מחוסר סובלנות מרגישים גם הם מאוימים, מושפלים, חסרי ביטחון...
- ה. חוסר סובלנות קיים כמעט בכל תחומי החיים, ואנו נתקלים בו יומיום.

משימה בקבוצות:

כל אחד מחברי הקבוצה יעלה רעיון כיצד ניתן לעודד את חבריכם לכיתה לגלות יותר סובלנות כלפי דעות של אחרים?
את מסקנתכם עליכם להציג בפני הכיתה בכל צורה שתבחרו (הצגה, תמונה, שיר וכד')

במליאה:

הצגת התוצרים

סיכום השיעור

יש להתייחס לחיוניותה של הסובלנות לחיים משותפים. ללא סובלנות לא ניתן לקיים חיים משותפים של אנשים בעלי מגוון דעות.
כל אחד יכול בסביבתו הקרובה לעודד סובלנות ולהוות דוגמא להתנהגות סובלנית.

סיכום השיעור הגדול

1. מה למדת חדש בשיעור הזה? (חשוב לבקש מהתלמידים לנסח את התובנה או המסקנה שלהם במשפט)
 רישמו את כל המסקנות והתובנות על בריסטול צבעוני או כל משטח כתיבה אחר. ניתן לכתוב כל היגד עם שם התלמיד/ה שהציע אותו. במהלך השנה אפשר לחזור אל ההיגדים, ולברר את האופנים בהם התייחסנו לתובנות אלו.
 לחלופין, ניתן לעשות שימוש בכלי דיגיטלי כגון Padlet לאיסוף המסקנות. לשמור אותן, ולקיים עליו שיעור נוסף בהמשך השנה כמוצע לעיל.

חומרי למידה נוספים:

דברי הסבר בשפה ידידותית לאמנת האו"ם לזכויות ילדים

 כרזות אמנת האו"ם לזכויות ילדים בשפה ידידותית - מيثاق الأمم المتحدة لحقوق
الطفل حول اللغة المألوفة للأطفال

אחריות אזרחית – בשבילי הזכויות

<http://cms.education.gov.il/EducationCMS/Units/Zchuyot/LomdimZchuyot/Hafalot/BishvileiHazchuyot.htm>

בשבילי הזכויות – דיון בדילמות מוסריות וחבריות

<http://cms.education.gov.il/EducationCMS/Units/Zchuyot/LomdimZchuyot/Hafalot/BishvilHazchuyotDiyunDilemotAlYesodi>

פעילות בנושא זכויות הילד וזכויות אדם

<http://cms.education.gov.il/EducationCMS/Units/Zchuyot/LomdimZchuyot/Hafalot/ZchuyotYeledAdamChevraDemokratit.htm>

חומרי הוראה נוספים –

[/https://pop.education.gov.il/student-rights/teaching-materials](https://pop.education.gov.il/student-rights/teaching-materials)

נספח 2 – כרזת יעדי האו"ם בעברית ובאנגלית

משרד החינוך
 המינהל הפדגוגי
 הפיקוח ליישום חוק זכויות התלמיד

נספח 3 – הצעה לסלוגן

בעולם טוב יותר (In a better world) ...

THE GLOBAL GOALS
 For Sustainable Development